

Leto 1890.

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XLV. -- Izdan in razposlan dné 25. avgusta 1890.

162.

**Ukaz ministerstva za notranje
stvari z dné 9. avgusta 1890. l.,**

kako popisovati ljudstvo v letu 1891.

Z ozirom na zakon o popisovanji ljudstva z dné 29. marca 1869. l. (Drž. zak. št. 67.) in na poslednji stavek §. 14. v predpisu, pridejanem temu zakonu, določuje se, da naj se pri popisu, ki ga bo napraviti v letu 1891. po staleži 31. dné decembra 1890. l., rabijo nastopni obrazci in da se je pri tém ravnati po navodilih, katera so jim pridejana. V napravo tistih pregledov, kateri se po osredinjevalnih (koncentracijskih) obrazcih ali sploh ne morejo sestaviti ali vsaj ne s tisto popol-

nostjo, ki je potrebna za upravne in znanstvene namene, preložili se bodo pri c. k. statistični osrednji komisiji po izvršitvi ljudstvenega popisa in po sestavi pregledov, katere ukazuje predpis o popisovanji ljudstva, na štélince popisnice vsi v naznanilnicah in zapisnicah obseženi podatki.

V ta namen se s tém ukazuje, da naj se po dovršitvi popisa in po sestavi pregledov, katere ukazuje predpis o popisovanji ljudstva, c. k. statistični osrednji komisiji pošljejo vse naznanilnice in zapisnice, potem ovojne pole za naznanilnice in zbiralnice, in pa krajni in občinski pregledi.

Čas, kedaj je to storiti, in pa podrobnejša določila o vposlatvi omenjenih listov za popisovanje ljudstva bo ustanovilo ministerstvo za notranje stvari o svojem času.

Taaffe s. r.

Državni zakonik

XX

Kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane

Kos XLV. — Izdan in razpisan dne 25. avgusta 1890

189.

Ukaz ministrstva za notranje
izdani x dne 9. avgusta 1890. l.

Kako popisovati ljudstvo v leto 1891.

Čisto, ki je potrebno za opazovanje in zbiranje
menc, ljudstva se bodo pri 1. letu po letu
popisali po vsej državi. Popisovanje
sestavi pregledov, katere država vsebuje o
vseh ljudstvu in državi popisane vsi
ljudstvo in zbiranje vsej državi.

Vse države in vsi ljudstvo, ki so se po
državi, morajo pri vsaki državi, državi
državi, državi in vsaki državi, državi, državi
državi, državi in vsaki državi, državi, državi
državi, državi in vsaki državi, državi, državi
državi, državi in vsaki državi, državi, državi

Čisto, ki je potrebno za opazovanje in zbiranje
menc, ljudstva se bodo pri 1. letu po letu
popisali po vsej državi. Popisovanje
sestavi pregledov, katere država vsebuje o
vseh ljudstvu in državi popisane vsi
ljudstvo in zbiranje vsej državi.

Tašna

Ime:
Matični okraj:
Matična občina:

Kraj:
Ulica ali trg:
Hišna številka:
Številka stanovišča:

I. a.
Naznanilnica

Popis prebivalstva in imenitnejših domačih koristnih živali po staleži
31. dné decembra 1890. l.

(Za kraje, za katere je ovédeti stanoviške razmére.)

Napolnjeva je razpredele te naznanilnice, držati se je natančno v pridejanem navodilu podanih določil. Naznanilnica, napolnjena kakor gré, mora se 3. dné januvarja 1891. l. oddati lastniku hiše ali njegovemu namestniku.

 Kedór se popisu odtegne ali kaj neresničnega napové, ali pa drugače ne izpolni kake dolžnosti, katero mu nalaga predpis o popisovanji ljudstva, takemu naj se naloží do 20 gl. globe ali pa, če ne more plačati, do 4 dni zapora.

Po napolnitvi znotranje strani naznanilnice je podati naslednje póvedi: I. o sestavi stanujoče stranke in o številu pričujočih oseb, II. o léži, sestavinah in uporabi stanovišča:

I. Sestava stanujoče stranke in skupno število pričujočih oseb:

Družinski udje stanoviškega imételja (ž njim vréd)
v podnajemu stanujoče osebe
Pomočniki (prenočevalci)
Vakovstni služniki (posli)
Gostje in druge osebe

Vsota pričujočih oseb iz razpredela 24. in 25.

Skupna vsota pričujočih oseb .

II. Popis stanoviških razmér:

1. Kje je stanovišče?
v kleti (podzemlji)?
pri tleh (v prizemlji)?
v visokem prizemlji?
v polovičniku (mezaninu)?
v katerem nastropji?
v podstrešji?
2. Kojko stanovišče ima?
sob?
sobic (kabinetov)?
predsobj (vež)?
kuhinj?
3. Ali se stanovišče rabi samo za stanovanje?
Služi li tudi za obrat kakega opravila?

Opomnja: Obrazec I. a. obsega 4 strani, katerih 1. stran ustreza strani 353. Drž. zakonika, obé notranji strani ustrežata strani 354. in 355. Drž. zak., četrta stran pa ustreza strani 356. Drž. zakonika.

[illegible]

Podatki o staleži živine so na naslednji strani

Vsota.

Skupna vsota pričujočih:.....

Domače koristne živali in njih posestniki.

(Prim. odstavek 28. v navodilu.)

A. Število živali.

I. Konji, in to:

1. Žrebeta:

a) pod 1 letom

b) nad 1 leto do časa, ko so za delo

2. Kobile:

a) zaskočene ali sè žrebeti pri sesci

b) druge kobile

3. Žrebci

4. Skopljenci brez razlike starosti

Vsota konj:

II. Govedo:

1. Teleta pod 1 letom

2. Biki nad 1 leto

3. Junice (telice) nad 1 leto:

a) ne še breje

b) breje

4. Krave

5. Voli nad 1 leto:

a) še ne uporabljeni za vožnjo ali za
pitanje

b) že uporabljeni za vožnjo ali za pitanje

Vsota goveda:

III. Mule, mezgi in osli:

1. Mule

2. Mezgi

3. Osli

IV. Koze brez razločka starosti in spola

V. Ovce, in to:

1. Ovce bice

2. Mlada drobnica (jareta), jagnjeta
in skopci (kostruni) pod 2 létoma

3. Ovni in skopci nad 2 leti

Vsota ovac:

VI. Prašiči, in to:

1. Pujski

2. Godáki ali mladiči do 1 leta

3. Drugi prašiči

Vsota prašičev:

VII. Število ulov (bučelnih panjev)

B. Ime posestnikov

Š t e v i l o

konj

goveda

mul,
mezgov,
oslov

koz

ovac

prašičev

Vkupe:

S tém potrjujem, da sem vse resnično povedal, kar sem v pričujočo naznanilnico posla
dolžan.

dné.....januarja 1891.

(Prostor za podpis.)

Dežela:.....Politični okraj:.....Krajna občina:.....Kraj:.....

Ulica ali trg:.....Hišna številka:.....Štev. stanovišč:.....

I. b. Naznanilnica

Napolnjeva se razpredele te naznanilnice, držati se je natančno v pridejanem navodilu podanih določil.

Naznanilnica, napolnjena kakor gré, mora se 3. dné januarja 1891. l. oddati lastniku hiše ali njegovemu namestniku.

za popis prebivalstva in imenitnejših domačih koristnih živali po
staleži 31. dné decembra 1890. l.

(Za kraje, za katere ni treba ovedeti stanoviških razmer.)

Kedó se popisu odtégne ali kaj neresničnega napové, ali pa drugače ne izpolni kake dolžnosti, katero mu nalaga predpis o popisovanju ljudstva, takemu naj se naloži do 20 gl. globe ali pa, če ne more plačati, do 4 dni zapora.

Zaporedna tekoča številka oseb, prim. odst. 11 v navodilu	I m e, in to: družinsko ime (priimek), predime, (krstno ime), plemiški pridevek in čin v zmislu odstavka 12. v navodilu	Sorodstvo ali drugačno razmerje z imeteljem stanovišča, kakor je natančneje povedano v odstavku 13. navodila	Spol		Leto, mesec in dan rojstva	Kraj, politični okraj, dežela, rojstva	Domo- vinstvo (pri- stojnost), krajna občina, politični okraj, dežela, držav- ljanstvo	Véra	Stan v družini: ali je oseba samska (neože- njena), oženjena, ovdovela, sodno ločena, ali je zakon zakonito razdružen, poslednje samo pri neka- toličanih	Občevalni jezik	Poklic, posel, zaslužek, obrt, opravilo, vrsta živila, prehrana				Hišni posestnik	Zemljiški posestnik	Ali zná brati in pisati		Kake telesne ali dušne napake (hibe)				Dné 31. decem- bra 1890. l.				Nepričujoče osebe, bivališče kraj, krajna občina, politični okraj, dežela	Opomnja												
			moški	ženski							Natančno ozname- nilo vrste glavnega poklica	Stan v glavnem poklici (razmerje v posesti, službi ali delu)	Natančno ozname- nilo vrste postran- skega zaslužka	Stan pri postran- skem zaslužku (razmerje v posesti, službi ali delu)			zná brati in pisati	zná samó brati	na obéh očéh slép gluhoném blazen, slaboumen bébec (kretin)	časno trajno	časno trajno	pri- čujoč	nepri- čujoč																	
																								prim. odst. 14. v navodilu	prim. odst. 15. v navodilu	prim. odst. 16. v navodilu			prim. odst. 17. v navodilu	prim. odst. 18. v navodilu	prim. odst. 19. v navodilu	prim. odst. 20. v navodilu	prim. odst. 21. v navodilu	prim. odst. 22. in 20. v navodilu	prim. odst. 22. in 21. v navodilu	prim. odst. 23. v navodilu	prim. odst. 24. v navodilu	prim. odst. 25. v navodilu	prim. odst. 26. v navodilu	prim. odst. 27. v navodilu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29												
1																																								
2																																								
3																																								
4																																								
5																																								
6																																								
7																																								
8																																								
9																																								
10																																								

Prenos:

Nadaljevanje na naslednji strani.

1	2	3	Spol		6	7	8	9	10	11	Poklic, posel, zaslužek, obrt, opravilo, vrsta živila, prehrana				16	17	Ali zná brati in pisati		Kake telesne ali dušne napake (hibe)				Dne 31. decembra 1890. l.				28	29								
			moški	ženski							Leto, mesec in dan rojstva	Kraj, politični okraj, dežela, rojstva	Domo- vinstvo (pri- stojnost), krajna občina, politični okraj, dežela, držav- ljanstvo	Véra			Stan v družini: ali je oseba samska (neože- njena), oženjena, ovdovela, sodno ločena, ali je zakon zakonito razdružen, poslednje samo pri neka- toličanih	Občevalni jezik	Glavni poklic, na katerem sloni izključno ali vsaj poglavitno stan v živ- ljenji ali dohod	Kak postranski zaslužek, t. j. za- služnost, katera se iz- vršuje poleg glavnega poklica ali katero osebo brez glavnega poklica izvršujejo samo po- stranski, toda redoma	Natančno ozname- nilo vrste glavnega poklica	Stan v glavnem poklici (razmérje v posesti, službi ali delu)	Natančno ozname- nilo vrste postran- skega zaslužka	Stan pri postran- skem zaslužku (razmérje v posesti, službi ali delu)	Hišni posestnik	Zemljiški posestnik			zná brati in pisati	zná samó brati	na obéh obeh slép gluhoném blazen, slaboumen bēbec (kretín)	časno trajno	časno trajno	časno trajno	časno trajno	Nepričujoče osebe bivališče, kraj, krajna občina, politični okraj, dežela
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29								
11																																				
12																																				
13																																				
14																																				

Vsota:

Skupna vsota pričujočih:

Domače koristne živali in njih posestniki. (Prim. odstavek 28. v navodilu.)

A. Števílo živali.

B. Posestniki.

I. Konji, in to:

1. Žrebeta:

- a) pod 1 letom.....
- b) nad 1 leto do časa, ko so za delo.....

2. Kobile:

- a) zaskočene ali se žrebeti pri sesci.....
- b) druge kobile.....

3. Žrebci:

4. Skopljenci brez razlike starosti.....

Vsota konj:

II. Govedo:

1. Teleta pod 1 letom.....
2. Biki nad 1 leto:
3. Junice (telice) nad 1 leto:
- a) ne še breje.....
- b) breje.....
4. Krave.....
5. Voli nad 1 leto:
- a) še ne uporabljeni za vožnjo ali za
pitanje.....
- b) že uporabljeni za vožnjo ali za
pitanje.....

Vsota goveda:

III. Mule, mezgi in osli:

1. Mule.....
2. Mezgi.....
3. Osli.....

IV. Koze brez razločka starosti in spola.....

V. Ovee, in to:

1. Ovebice.....
2. Mlada drobnica (jareta), jagnjeta
in skopci (kostruni) pod 2 létoma.....
3. Ovni in skopci nad 2 leti.....

Vsota ovác:

VI. Prašiči, in to:

1. Pujski.....
2. Godáki ali mladiči do 1 leta.....
3. Drugi prašiči.....

Vsota prašičev:

VII. Števílo ulov (bučelnih panjev).....

Ime posest-
nika

Števílo

- konj
- goveda
- mul, mez-
gov, oslov
- koz
- ovác
- prašičev
- bučelnih
panjev
(ulov)

Vkupe:

S tem potrjujem, da sem vse resnično povedal, kar sem v pričujočo naznanilnico postaviti dolžan.

dné.....januarja 1891.

(Prostor za podpis.)

II.

Navodílo,

kako napolnjevati naznanílnice.

(Vsaki stanujoči stranki je podeliti en izvod tega navodíla.)

Iz naznanílnice bo treba posneti vse tiste za dobro vrejeno državo, za deželno in občinsko upravo in pa za znanstvo prevažne statistične podatke, kateri se razvidijo iz nadpisov posameznim razpredelom naznanílnice. Da podá to podstavo ljudstvenega popisa s primerno napolnitvijo posameznih razpredelov v naznanílnici, to se v večih občinah izroča prebivalstvu samemu, in sicer z ozirom na to, ker se je v njem že do dobra razširil razum za tó, kako zelo važno je popisovanje ljudstva, in pa v nadi, da bo prebivalstvo rado-voljno storilo svojo državljansko dolžnost.

Vsaka stanujoča stranka je dolžna, napolniti eno naznanílnico. Tudi posamez živeče osebe, katere imajo lastna stanovišča, zma-trajo se za posebne stanujoče stranke. Tiste stranke najemnice, katere imajo v hiši samó opravilnico ali delalnico (obrtišče), toda tam ne stanujejo, naj se ravno zató ne zmatrajo za stanujoče stranke.

Kadar stanujoča stranka obsega toliko oseb, katere je šteti, da v na-znanílnici predtiskane ošteviljene vrste ne zadostujejo več, tedaj je uporabljati dve, in ako treba, še več naznanílnic, katere naj dá posestnik hiše ali njegov namestnik.

Ker se po predpisu o popisovanji ljudstva dejalno vojaštvo popisuje po vojaških oblastvih, zato ní priložena naznanílnica namenjena za popis dejal-nega (aktivnega) vojaštva.

Tiste osebe, katere je prištevati dejalnemu vojaštvu, ali katere je vendar kot imetelje stanovišča, kot družinske ude ali kot deležnike stanovišča vzpreje-mati v naznanílnico, naj se vpisujejo z imenom in značajem samo v razpre-delu 2., v nadaljnjih razpredelih 3. — 28. pa naj se ne popisujejo.

Dejalnemu vojaštvu se prištevajo vse v vojaški službi bivajoče ali časno dopuščene, ali k staležu vojaških oblastev in zavodov spadajoče osebe iz vojsstva, vojnega pomorstva in deželne brambe (vštevši vojaške duhovnike, avditorje, vojaške zdravnike, krdelne računarje, vojaške uradnike in vojaške živinske zdravnike ter v noben činovni razred uvrščene, gažo prejemajoče osebe) in pa vse take osebe iz nadomestne reserve. Prav takó je postopati s častniki, vojaškimi zdravniki, vojaškimi živinskimi zdravniki in vojaki, kateri se uporabljajo pri konjarskih zavodih, nadalje s častniki in vojaki vo-jškega stražnega oddelka za c. k. civilna sodišča na Dunaji ter vojaškega

Odstavek 1.

Sodelovanje prebivalstva večih občin pri popisovanji ljudstva.

Odstavek 2.

Katere stanujoče stranke naj napolnijo naznanílnico.

Odstavek 3.

Kedaj je rabiti več kakor eno naznanílnico.

Odstavek 4.

Popisovanje dejalnega vo-jajstva po vojaških oblastvih, in predpis za slučaj, ako je dejalne vojaške osebe ime-novati v naznanílnici.

policijsko-stražnega oddelka v Levóvu in Krakovu, in pa s tistimi častniki in vojaki kraljevo-ogerske deželne brambe, kateri so v službi v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru.

Nasproti pa se ne prištevajo dejalnemu vojaštvu vse druge v vojstvo, v vojno pomorstvo (vštevši pomorsko brambo) in v deželno brambo spadajoče osebe, med temi osebe na trajnem dopustu (vštevši častnike, ki so na dopustu s čakarino ali brez pristojbine), vsi častniki, ki ne služijo prezentno, in moštvo reserve, nedejalne deželne brambe in nadomestne reserve, vojaški pokojniki (penzionisti) in vojaški invalidi, kateri živé zunaj invalidnic, in na posled častniki in moštvo žandaremstva. Vsem tem osebam se je gledé napolnitve naznanilnice ravnati prav takó kakor civilnim osebam.

Odstavek 5.

Določilo, kedó naj napolni in potrdi naznanilnico.

Imételj stanovišča je dolžan, naznanilnico za se, za družinske ude, služnike (posle), stranke podnajemnice, posteljaše itd. ali sam napolniti ali njih napolnitev komu drugemu izročiti; to pa, da je napolnitev resnična in popolnoma, naj potrdi vsekakor imételj stanovišča s svojim podpisom. Ako imételj stanovišča ne zna pisati ali če mu huda bolezen ali pa kaj drugega brani, pristaviti svoj podpis, tedaj je hišni posestnik ali pa njegov namestnik dolžan to potrditi. Tema pristoji tudi, da napolnita vso naznanilnico v službi, kadar je imételj stanovišča ne more napolniti, ker ne zná pisati ali zaradi drugih posebnih okoliščin in ker tudi nima nikogar, ki bi pisati znal. To dolžnost ima hišni posestnik ali njegov namestnik tudi z ozirom na nepričujoče stanujoče stranke. Ako o nepričujočih stanujočih strankah ni moči razen njih imena dobiti drugačnih ovedeb, naj se to zapiše v naznanilnici.

Odstavek 6.

Popisovanje oseb, katere imajo stanovišča na različnih krajih.

Tiste stanujoče stranke, katere imajo stanovišča na različnih krajih in prebivajo na pr. po leti na kmetih, po zimi pa v mestu, naj se popisujejo samo v tistem stanovišču, v katerem so bivale 31. dné decembra 1890. l.

Odstavek 7.

Določilo za slučaj, ko hišni posestnik ali namestnik njegov edin stanuje v hiši.

Ako bi hišni posestnik ali njegov namestnik edin stanoval v hiši, naj to pové in potrdi na konci svoje lastne naznanilnice.

Odstavek 8.

Potrebne listine je pri rokah imeti in priti naznanilnici, rojstvene liste za moške domačince, rojene v letih od 1871.—1881.

Listine, potrebne za napolnitev naznanilnice, (rojstveni in poročni listi, domovinski listi, poselske knjižice, popotne prehodnice [popotni listi] itd.), naj se tudi potem, ko se je naznanilnica oddala, imajo pri rokah, da občinski načelnik ali organ, kateremu se je izročil popregled, lahko pogleda vanje.

Za tiste moške domačince, ki so rojeni v letih od 1871. vštevši do 1881., priti je vsaki naznanilnici, v kateri se tak domačinec prvič nahaja pri ljudstvenem popisovanju tistega kraja, posnetek iz rojstvenih bukev ali poverjen prepis rojstvenega lista o tem domačinci.

Za domačince je zmatrati tiste osebe, ki imajo svoje domovinstvo v ozemlju, zastopanim v državnem zboru.)*

Odstavek 9.

Pri napolnjevanju naznanilnice se je držati natanko staleža dné 31. decembra 1890 l.

Ker morajo, da ne bode dvakratnega popisa ali drugih napačnosti, podatki, katere je vzprejemati v naznanilnico, ustrezati natanko določenemu času, in se je zato ljudstveni popis zaukazal po staleži 31. dné decembra 1890 l., ozirati se je pri napolnjevanju razpredelov vedno na ta dan; otroka na pr., kateri

Opomnja. To je: na Češkem, v Galiciji in Vladimiriji s Krakovom, v Dalmaciji, v Avstriji pod Anizo, v Avstriji na Anizo, na Salburškem, Moravskem, Sleškem, v Bukovini, na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Tirolskem, Predarelskem v Trstu z okolišem, na Goriškem in Gradiščanskem, v Istri.

se je rodil po tem dné in pred napolnitvo naznanilnice, ni vzprejeti v naznanilnico; človeka, kateri je umrl po 31. dné decembra 1890. l. in pred napolnitvo naznanilnice, vpisati je v naznanilnico in ga popolnoma popisati; človek, ki se je udeleževal stanovišča 31. dné decembra 1890 l., a tisti dan, ko se je napolnjevala naznanilnica, ni bil pričujoč, naj se ne oznameni za nepričujočega, ampak za pričujočega.

Ko so vse osebe, katere je treba štéti, vpisane in popisane v naznanilnici, naj imételj stanovišča vpise v razpredelu 24. in 25. sešteje in spodaj postavi skupno vsoto, ki se pokaže iz obeh téh vsot, (skupno vsoto pričujočih). Ako je za kako stanujočo stranko treba uporabiti več naznanilnic (odstavek 3.), naj se skupna vsota postavi na poslednjo naznanilnico.

Po takih večih krajih, kjer je z ljudstvenim popisovanjem združen popis stanoviskih razmér in kjer se vsled tega uporablja obrazec naznanilnice I. a., postaviti je na sprednjo vnanjo stran naznanilnice v zmislu tamkaj natisnjene besedila tudi še podatke o sestavi stanujoče stranke in o skupnem številu pričujočih oseb, potem o leži, sestavinah in uporabi stanovišča. Tudi ti podatki naj se tje postavijo še le po izpolnitvi notranje strani naznanilnice I. a.

Po tistih krajih, kjer se uporablja naznanilnica I. b, ní treba dajati teh poslednjih podatkov (alineja 2. tega odstavka).

Odstavek 10.

Ovédba in póved skupne vsote pričujočih prebivalcev; popis stanoviskih razmér v večih krajih.

Napolnjeva je posamezne razpredele v naznanilnici, držati se je natančno naslednjih določil:

K razpredelu 1. V tem razpredelu so za osebe, katere je v zmislu naslednjih opomenj vpisati v razpredél 2., predtiskane zaporedoma tekoče številke. Za podatke o vsaki posamezni osebi je določena tista vrsta, ki spada k dotični številki.

Odstavek 11.

Zaporedoma tekoče število za posamezne osebe.

K razpredelu 2. V ta razpredél naj se vpišejo po naslednjem redu:

Odstavek 12.

Ime in red vpisavanja.

1. Imételj stanovišča;
2. žena njegova;
3. vsi sinovi in vse hčere, ki se udeležujejo stanovišča;
4. tisti sinovi in tiste v samskem stanu bivajoče hčere, ki se ne udeležujejo stanovišča in kar jih še ní samopravnih (doletnih ali za doletne spoznanih), tudi če so z doma za delj časa (trajno), na pr. v študijah, za posle, na potovanja, v dejalni vojaški službi itd.;
5. drugačni stanovišča se udeležujoči sorodniki, posvačenci ali drugi družinski udje;
6. časno pričujoči gostje, in to družinski udje in pa druge osebe;
7. osebe, ki so z imételjem stanovišča v honorarnem ali plačilnem razmerji in se udeležujejo stanovišča, kakor na pr. odgojitelji, odgojiteljice, hišni oficirji, posli in pomočni delavci (rokodelski pomočniki, komiji, učenci itd.);
8. stranke podnajemnice, posteljaši (prenočevalci) i. e. s svojimi ljudmi in kakimi posli, v istem redu in držéč se istih določil, kakor pri glavni stranki.

Za podnajemnike je pri tem zmatrati tiste osebe, ki so od imételja stanovišča prevzele v podnajem določen, prostorno omejen dél stanovišča (sobo, kabinet itd.), za posteljaše (prenočevalce) pa je zmatrati take osebe, katerim je za odplačilo odkazana samó postelja.

V kolikor je v razpredél 2. vzprejeti osebe, katere spadajo k dejalnemu vojaštvu, držati se je tega, kar je rečeno v odstavku 4. (alineja 2.) tega navodila.

Pri sodno ločenih zakoncih (zakonskih) naj se zakonska polovica, ki se ne udeležuje stanovišča, z otroci vred, kateri so ji sodno priznani, ne vzprejema v naznanilnico.

Osebe, ki se navadno udeležujejo stanovišča glavne stranke ali podstranke, naj se v naznanilnico vzprejemajo tudi tedaj, ko so časno nepričuječe, na pr. na potovanji, v bólnici, i. e.

Odstavek 13.

Razmerje k imételju stanovišča.

K razpredélu 3. Tukaj je natančno povedati sorodstvo ali drugačno razmerje med posameznimi osebami, navedenimi v razpredélu 2., in pa med imételjem stanovišča. Poslednjega je oznameniti z „imételjem stanovišča“. Pri vsaki drugi osebi je povedati, ali mu je žena, sin, hči, oče, mati, brat, sestra itd.; ali je ta oseba njegov gost, ali pa pri njem v prehrani ali košti, ali v mezd-nem ali služabnem razmerji, n. pr. za odgojitelja, pomočnika, posla itd.; ali je ta oseba podnajemnik, posteljáš itd. pri imételji stanovišča, ali spada li k stranki podnajemnici. V poslednjem slučaju je povedati razmerje njeno k podnajemniku prav takó, kakor je to zaukazano za glavno stranko. Stanovnike kakega zavoda za skupno bivanje je oznameniti po značaji tega zavoda za gojence, samostanščake, bolnike, jetnike, goste itd.

Odstavek 14.

Spol.

K razpredélu 4. in 5. Za vsako v razpredélu 2. zapisano moško osebo je v razpredélu 4., za vsako žensko osebo pa v razpredélu 5. postaviti številko (cifro) 1.

Odstavek 15.

Datum rojstva.

K razpredélu 6. Ako bi ne bilo mogoče rojstvenega dné in leta natančno povedati, podati je kar se dá približno dan, oziroma leto rojstva.

Odstavek 16.

Kraj rojstva.

K razpredélu 7. Pri osebah, ki so rojene v ozemlji, zastopanem v državnem zboru, povedati je poleg rojstvenega kraja tudi politični okraj in deželo. Ako je rojena dotična oseba v deželah ogerske krone, navesti je županijo (komitat) ter povedati, ali je rojena na Ogorskem, na Hrvaško-Slavonskem, ali na Reki in v njenem okoliši. Pri osebah, rojenih v Bosni ali Hercegovini, povedati je ti deželi in ob enem dotično okrožje. Pri osebah, rojenih v ino-zemstvu, povedati je dotično državo, n. p. Bavarsko, Francosko itd. in poleg tega še dotični upravni okraj (vladni okraj, département itd.).

Odstavek 17.

Domovinstvo in državljanstvo.

K razpredélu 8. Na podstavi §. 14. v predpisu o popisovanji ljudstva naj se za domače v krajni občini, kateri pripada kraj, vpišejo ne samó tisti, ki imajo tam svoje domovinstvo (domovinsko pravico), ampak tudi oni tam pričuječi avstrijski državljani, o katerih ni znano, v kateri občini imajo po domovinskem zakonu domovinsko pravico. Pri osebah z neznano domovinsko

pravico, pri katerih je, kakor gori rečeno, v razpredel 8. vpisati občino njih bivališča, naj se za imenom té krajne občine pristavijo besede „po §. 14. predpisa o popisovanji ljudstva“. Ako ima oseba, katera se popisuje, domovinstvo v kaki drugi občini ozemlja, zastopanega v državnem zboru, povedati je poleg domovinske občine tudi politični okraj in deželo.

Ako dotična oseba pripada deželam ogerske krone, naj se navede županija (komitat) ter pové, ali ima ta oseba svoje domovinstvo na Ogerskem, na Hrvaško-Slavonskem, ali na Reki in v njenem okoliši. Ako dotična oseba spada v Bosno ali Hercegovino, povedati je ti deželi in ob enem dotično okrožje. Pri inozemcih je navesti inozemsko državo, n. p. Bavarsko, Francosko itd. in poleg tega še dotični upravni okraj (vladni okraj, département itd.).

K razpredélu 9. Tukaj je povedati, ali je oseba rimsko-katoliška, grško-združena, armensko-združena, staro-katoliška, grško-vzhodna, armensko-vzhodna, evangeljska avgsburškega veroizpovedanja (luteranska), evangeljska helveškega veroizpovedanja (reformirana), ohranovska (herrnhutska), angličanska, menonitska, unitarska, lipovanska, izraelska, mohamedanska itd., ali pa brez veroizpovedanja.

K razpredélu 11. Ta razpredel je napolniti samo za take, ki spadajo v ozemlje, zastopano v državnem zboru. Za vsako osebo naj se pové jezik, katerega rabi v navadnem občevanji, vsekakor pa samó eden izmed tu imenovanih jezikov, in to: nemški, češki-moravski-slovaški, poljski, maloruski, slovenski, srbski-hrvaški, italijanski-ladinski, rumunski, madjarski (tá samo v Bukovini).

Za osebe, katere zavoljo svoje mladosti, zavoljo telesne napake ali zavoljo popolnega nedostatka duševnega razvoja prav za prav ne rabijo nobenega jezika, naj se izmed gori imenovanih občevalnih jezikov zapiše tisti, katerega je z ozirom na razmere šteti za občevalni jezik takih oseb in kakor ga povedó njih roditelji ali njihovi namestniki.

K razpredélu 12. Tukaj je za vse osebe, katere so dopolnile 14. leto svojega življenja, in pa za tiste osebe pod 14. letom, katere so v službi ali imajo opraviti v kakem določenem poklici ali delu, povedati vrsto glavnega poklica tako natančno, kakor le mogoče.

Povedati je tedaj **na primér:**

pri osebah, katere kot lastniki, uradniki, zakupniki, posli, dninarji ali kot kar si bodi delujejo sosebnó v poljedelstvu: poljedelstvo;

pri obrtnikih, tvorničarjih, rokodelcih, kupčevalcih in pri njih osebji, pomočnikih, delavcih, učencih in dninarjih posebno vrsto rokodelstva, tvorničarstva (fabrikacije), trgovine ali drugačnega obrta;

pri javnih uradnikih in drugih javnih nastavljenjih posebno služabno vrsto njih uporabe;

pri tistih, ki imajo tako zvane proste poklice, n. pr. pri zdravnikih, odvetnikih, slikarjih, kiparjih, pisateljih posebno vrsto poklica, pri čemer naj se umetniki, ki so slikarji ali kiparji, oznamenijo poleg tega še za umetnike;

pri poslih, ki se uporabljajo samó v gospodinjstvu ali za osebne službe, vrsto njih uporabe;

itd.

Dninarji, katerih opravilo se menjava, naj povedó samo tisto vrsto poklica, v katerem so večinoma imeli opraviti.

Odstavek 18.

Véra.

Odstavek 19.

Občevalni jezik.

Odstavek 20.

Vrsta glavnega poklica.

Za delujoče v poklici je zmatrati tudi žene, otroke in druge stanovišča se udeležujoče osebe, ki vrše kako določeno lastno delo ali redoma pomagajo družinskemu glavarju pri njegovem poslu.

Pri osebah brez določenega poklica je povedati ali način, po katerem dobivajo svoj živež n. p. kot rentniki, hišni posestniki, pokojninci, užítkarji, ubožníci (podéjenci z ubožnino) itd., ali pa gospodinjstvo, pomaganje pri njem, obiskovanje šolskih in obrazovalnih zavodov in e. r.

Samó pri osebah, pri katerih se ni mogla podati póved tudi v zmislu spredaj stoječega pododstavka, sme se razpredél 12. izpolniti s črto po črez.

Osebe, katere bivajo v bólnicah, porodilnicah in najdenšnicah, v blaznicah, in pa v kaznilnicah in jetnišnicah ter drugih zapornicah, naj se v razpredél 12., ali po okolnosti, tudi v 13. zapišejo po kategoriji svoje samo časno ustavljene zaslúžnosti, kakor je katera zabeležena v zapisih dotičnih zavodov za stan ali posel.

Odstavek 21.

Stan v glavnem poklici.

K razpredélu 13. Tukaj je za vsako osebo, ki je v razpredélu 12. zapisana sè svojim glavnim poklicom, povedati stan v glavnem poklici, namreč razmerje v posesti, službi in delu takó, da se iz tega najprej razvídi, ali se poklic vrši samostojno ali ne.

Povedati je torej **na primer:**

ali je oseba, katero je šteti, zemljiški posestnik, zakupnik, gospodarski uradnik, kolon, ali posluje pri poljedelstvu za letno, mesečno ali dnevno plačo;

ali je posestnik, samostojen voditelj, opravilnik ali déla voditelj, delavec ali dninar itd. kake tvornice;

ali je ta oseba mojster, pomočnik, delavec, učenec, dninar itd. kakega obrta;

ali je posestnik, knjigovoj, komí, učenec ali drugačen služnik kake trgovine;

ali se v službi uporablja pri gospodinjstvu ali za osebno službovanje;

itd.

Ako poleg spredaj povedanih in enakih slučajev svojci, posli, ali druge stanovišča se udeležujoče osebe redoma pomagajo družinskemu glavarju v njegovem poklici in so se zató tudi z vpisom v razpredél 12. računile k vrsti njegovega glavnega poklica, oznameniti je stan njih poklica v razpredélu 13. s pristavkom kakor: „pomaga v opravilu“, „pomaga pri poljedelstvu“ in enako.

Odstavek 22.

Postranski zaslužek.

K razpredélu 14. in 15. Ta dva razpredéla je napolniti samó za tiste osebe, katere poleg svojega glavnega poklica, ali sploh ne vršéč ga, imajo kako zaslúžnost samó postrani, toda redoma. Pri osebah, katere brez osebne déla prejemajo kak dohod iz svoje posesti, ne vpisuje se na tem mestu ničesar, ampak morebitno hišno ali zemljiško posest je postaviti na videž v razpredélu 16. in 17. Gledé natančnega oznamenila postranskega zaslužka (prislužka) v razpredélu 14. in pa stanú, to je posestnega služabnega ali délovnega razmérja pri njem, v razpredélu 15. veljajo taista določila, kakor za dotične vpise pri glavnem poklici (odstavek 20. in 21.).

K razpredelu 16. in 17. Ako je oseba, katero je šteti, lastnik kake kjer si že bodi stoječe hiše, postaviti je v razpredel 16., ako pa je lastnik kake kjer si že bodi ležeče, zemljarini zavezane nepremičnosti, postaviti je v razpredel 17. številko 1. Ako je ta oseba posestnik hišni in pa zemljiški, postaviti je številko 1 v razpredel 16. in 17. Ako je dotična oseba samo solastnik, napravi se vpis prav takó; vendar je omenjeno razmerje postaviti na videž s tém, da se v takem slučaju pod vpisano številko 1 postavi še znamenje X.

K razpredelu 18. in 19. Da zná kedo brati in pisati, to naj se postavi na videž takó, da se v razpredelu 18. zapiše številka 1. za osebe, ki znajo brati in pa pisati, v razpredelu 19. pa za osebe, ki sicer ne znajo pisati, pač pa brati. Ako oseba, katero je šteti, ne zná ni brati ni pisati, postaviti je v oba razpredela črto po črez.

K razpredelu 20. do 23. Z vpisom številke 1 v dotični razpredel naj se pové, ali je oseba, katero je šteti, na obeh očeh slépa, gluhonema, ali je blazna ali slaboumna, ali pa bebasta (kretín). Drugih, tukaj neomenjenih hib ni treba navajati.

K razpredelu 24. do 27. Z vpisom številke 1 v razpredel 24. je za časno pričujoče oznameniti tiste osebe, ki so 31. dné decembra 1890. l. samó vsled začasnega povoda pričujoče na kratek čas v stanovišči, v katerem se štejejo;

za trajno pričujoče v razpredelu 25. pa tiste, ki so pri popisovanji ljudstva v svojem rednem stanovišči.

Za časno nepričujoče je oznameniti v razpredelu 26. tiste osebe, katere so 31. dné decembra 1890. l. samó vsled začasnega povoda na kratek čas nepričujoče v svojem rednem stanovišči;

za trajno nepričujoče v razpredelu 27. pa tiste, katere so 31. dné decembra 1890. l. v svojem rednem stanovišči nepričujoče na daljši čas, ako n. pr. študirajo, mikajo se za svoj poklic, ako so kje za posle, v uku itd.

Potemtakem je za vsako osebo, katero je šteti, v eden izmed štirih razpredelov 24.—27. zapisati številko 1.

K razpredelu 28. Ako je dotična oseba z doma v kakem drugem, a k občini popisnega kraja spadajočem kraju, zapiše naj se samó ime tega kraja; ako pa nepričujoča oseba biva v kaki drugi občini ozemlja, zastopaneega v državnem zboru, povedati je deželo, politični okraj in krajno občino. Biva li nepričujoča oseba v deželah ogerske krone, povedati je, ali biva na Ogorskem, Hrvaško-Slavonskem ali na Reki in v njenem okoliši. Ako je dotična oseba z doma v Bosni ali Hercegovini, povedati je ti deželi. Ako je kedó z doma v inozemstvu, navesti je samo inozemsko državo, na pr. Bavarsko, Francosko itd.

Glede póvedi o domačih koristnih živalih se je držati strogo tega, da se té póvedi tičejo samo tistih živali, ki stojé v hiši in pa v poslopjih in hlevih, k nji spadajočih. Če so torej živali spravljene v hiši (oziroma v poslopjih in hlevih, k nji spadajočih), kjer stanuje njih posestnik, mora on sam vpisati podatke o koristnih živalih v svojo naznanilnico. Ako pa ni takó,

Odstavek 23.

Hišna in zemljiška posest.

Odstavek 24.

Zná brati in pisati.

Odstavek 25.

Kake telesne ali dušne napake (hibe).

Odstavek 26.

Pričujoč.
Nepričujoč.

Odstavek 27.

Bivališče nepričujoče osebe.

Odstavek 28.

Podučilo o povedih glede domačih koristnih živali in njih posestnikov.

mora tisti, kateremu so izročene te koristne živali, dotične vpise napraviti v svoji lastni naznanilnici. Vpisavši podatke o stanju živine, povedati je pod B, koliko glav vsake vrste živine ima v hiši vsak živinski posestnik, katerega je treba z imenom navesti.

Konji v konjarskih zavodih naj se zapišejo v naznanilnico.

Tako naj se tudi v naznanilnice vzprejemajo tisti konji, katere so od dala krdela vojstva ali deželne brambe zasebnikom v porabo.

Ostali konji, ki pristojé vojaškemu erarju, in pa konji in tovarne živali za lastno rabo častnikom (oficirjem), popisujejo se po vojaških oblastvih ter se zató ne vzprejemajo v naznanilnico.

III.

Za ljudstveni popis: prosto kolka in pristojbine.

....., sin (očeta)

in (matere), rojen je v

dné meseca leta

Izdano v dné 18.

(Pečat.)

Podpis voditelja matici:

Dežela:

Kraj:

Politični okraj:

Ulica ali trg:

Krajna občina:

Hišna šte.:

Ime hišnega lastnika:

IV. a.

Ovojna pola

(kazalo zbranih naznanilnic)

za kraje, v katerih se ovedujejo stanoviške razmere.

(Spisuje jo hišni posestnik ali njegov namestnik.)

N a v o d í l o.

- Hišni posestnik ali njegov namestnik naj na odkazanih mu naznanilnicah, predno jih razdeli stanujočim strankam, napiše ulico (trg), v kateri stoji hiša, potem številko hiše in pa stanovišča. Številke, katere se rabijo priznanci (fasi) za hišno najmarfno (davek od hišne najemščine), naj se ohranijo tudi tukaj. Ako v dotičnih krajih ni hišne najmarfine, naj se obdrži številba stanovišč, ki je v hiši dosedaj bila v rabi; ako pa bi té številke sploh ne bilo, oštevilijo se za popisovanje ljudstva sè zaporedoma tekočimi številkami vsa stanovišča počenščé prizemlja, ali kjer se nahajajo tudi stanovišča v kléti, od kletí do najvišega nastropja.
- Hišni posestnik ali njegov namestnik naj razdeli naznanilnice in navodilo, kakó jih napolnjevati (obrazec II) 29. dné decembra 1890 l. med vse stanujoče stranke v hiši.
- Če hišni posestnik ali njegov namestnik sam v hiši stanuje, naj napolni naznanilnico tudi zase; ako stanuje v hiši edin, naj to potrdi na konci svoje naznanilnice. (Prim. odstavek 7. v navodilu, kakó napolnjevati naznanilnice, obrazec II.)
- Ako kaka stanujoča stranka obsega toliko oseb, da ne zadostuje ena naznanilnica za njih popis, rabiti je dovolj, ako treba tudi več naznanilnic, katere naj daje hišni posestnik ali njegov namestnik. V tem slučaju je dovolj v razpredelu 26. naslednje tabele omeniti, koliko naznanilnic se je pri vsaki taki stanujoči stranki napolnilo.
- Pobirajo naj se naznanilnice 3. dné januarja 1891. l. Pri tem naj se hišni posestnik ali njegov namestnik prepriča, da so vse stanujoče stranke naznanilnice popolnoma napolnile in podpisale, in takój naj zaukaže dolžnost polniti, kar bi še bilo treba.
- Pobiraje naznanilnice naj se hišni posestnik ali njegov namestnik prepriča tudi o tem, da so se naznanilnice povsod prišli posnetki iz knjig rojstvenic ali poverjeni prepisi rojstvenih listov, katere je po §. 19. predpisa popisovanji ljudstva donašati za moške domače osebe, rojene v letih od 1871. vštévši do 1881.
- Zbrane naznanilnice naj se potem vredé po vrsti stanoviških števílek, in številke stanoviške naj se zaporedoma zapišejo v prvi razpredél nastópne tabele, in sicer tudi tedaj, kadar bi v stanovišči nikédó ne stanoval, ter bi sicer torej o njem ne bila napolnila nobena naznanilnica — bodi si, da stanovišče sploh ní dano v najem, ali pa, da se uporablja za obrat kakega opravla. Na tó naj se posamezni razpredéli nastópne tabele napolnijo.

Opomnja. Obrazec IV. a ima 4 strani, katerih prva stran obsega napis, navodilo in začetek tabele (stran 368. in 369. Državnega zakonika); naslednje tri strani obsegajo nadaljevanje tabele.

Dežela:

Kraj:

Politični okraj:

Ulica ali trg:

Krajna občina:

Hišna številka:

Ime hišnega lastnika:

IV. b.

Ovojna pola

(kazalo zbranih naznanilnic)

za kraje, v katerih se ne ovedujejo stanoviške razmere.

(Spisuje jo hišni posestnik ali njegov namestnik.)

N a v o d í l o.

- Hišni posestnik ali njegov namestnik naj na odkazanih mu naznanilnicah, predno jih razdeli stanujočim strankam, napiše ulico (trg), v kateri stoji hiša, potem številko hiše in pa stanovišča. Številke, katere se rabijo v priznanih (fasijski) za hišno najmarino (davek od hišne najemščine), naj se ohranijo tudi tukaj. Ako v dotičnem kraju hišne najmarine, naj se obdrži številba stanovišč, ki je v hiši dosedaj bila v rabi; ako pa bi té številbe sploh n bilo, oštevilijo se za popisovanje ljudstva sè zaporedoma tekočimi številkami vsa stanovišča počenši od prve zemlja, ali kjer se nahajajo tudi stanovišča v kleti, od kleti do najvišega nastropja.
- Hišni posestnik ali njegov namestnik naj razdeli naznanilnice in navodilo, kakó jih napolnjevati (obrazec II) 29. dne decembra 1890 l. med vse stanujoče stranke v hiši.
- Če hišni posestnik ali njegov namestnik sam v hiši stanuje, naj napolni naznanilnico tudi zase; ako stanuje v hiši edín, naj to potrdí na konci svoje naznanilnice. (Prim. odstavek 7. v navodilu, kakó napolnjevati naznanilnice, obrazec II.)
- Ako kaka stanujoča stranka obsega toliko oseb, da ne zadostuje ena naznanilnica za njih popis, rabiti je treba tudi več naznanilnic, katere naj daje hišni posestnik ali njegov namestnik. V tem slučaju je v razpredelu, za opomnje v naslednji tabeli omeniti, koliko naznanilnic se je pri vsaki taki stanujoči stranki napolnilo.
- Pobirajo naj se naznanilnice 3. dne januarja 1891. l. Pri tem naj se hišni posestnik ali njegov namestnik prepriča, da so vse stanujoče stranke naznanilnice popolnoma napolnile in podpisale, in takó naj zaukaže dopolniti, kar bi še bilo treba.
- Pobiraje naznanilnice naj se hišni posestnik ali njegov namestnik prepriča tudi o tem, da so se naznanilnice povsod prišli posnetki iz knjig rojstvenic ali poverjeni prepisi rojstvenih listov, katere je po §. 19. predpisano o popisovanju ljudstva donašati za moške domače osebe, rojene v letih od 1871. všteti do 1881.
- Zbrane naznanilnice naj se potem vredé po vrsti stanoviških številke, in številke stanoviške naj se zaporedoma zapišejo v prvi razpredel nastopne tabele, in sicer tudi tedaj, kadar bi v stanovišči nikodó ne stanoval ter bi sicer torej o njem ne bila napolnila nobena naznanilnica, — bodi si, da stanovišče sploh ni dano v najem, ali pa, da se uporablja za obrat kakega opravila. Na tó se napolnijo razpredeli nastopne tabele. Na konci razpredela je spodaj posneti vsoto za vso hišo.

Opomnja. Obrazec VI. b ima 4 strani, katerih prva stran obsega napis, navodilo in začetek tabele (stran 370. in 371. Državnega zakonika); naslednje tri strani obsegajo nadaljevanje tabele.

- h) Ako bi v enem ali v več stanoviščih 31. dné decembra 1890. l. ne stanoval nihče — in sicer bodi si, da stanovišče sploh ni dano v vajem, ali, da se uporablja samo za obrat kakenga opravila — ali pa, ako bi v njem stanovalé samó dejalno (aktivno) vojaštvo, katere ga ne popisujejo nevojaški organi, treba je to v razpredélu za opomnje v nastopni tabeli izrečno povedati.
- i) Ako se katera stranka brani, prevzeti naznanilnico, ali ako opustí, oddati napolnjeno naznanilnico o pravem času, omeniti je tudi to v razpredélu za opomnje v nastopni tabeli. Tamkaj je tudi opomniti, če se je v pozameznih naznanilnicah zapazilo kaj neresničnega.
- k) Napósled je treba sešiti vse naznanilnice z rojstvenimi listi vred, kateri so jim prišiti, ter jih položiti v to ovojno polo; na konci té pole naj se potrdi, da se ni nobena stanujoča stranka izpustila. Vse naznanilnice z ovojno polo vréd je oddati 5. dné januvarja občinskemu načelniku ali organu, kateremu je naročeno, prevzemati jih.

[illegible]

V.

Zapisnica

za popis prebivalcev in imenitnejših koristnih domačih živali po
staleži 31. dné decembra 1890. 1.

[Zapisnica, katere ne napolnjuje stranka, ampak popisni uradnik, obsega iste razpredéle kakor naznanilnica I. b s tém razločkom, da je razpredel 1. razdeljen v zapisnici v razpredela 1 a in 1 b, izmed katerih nosi razpredel 1 a napis: „Številka stanovišča“, razpredel 1 b pa napis: „Zaporedoma tekoče število oseb, spadajočih k vsaki stanujoči stranki“. Razen tega se zapisnica razločuje od naznanilnice I. b — ne gledé na drugačen naslov — tudi s tem, da naj pri nji odpadejo opomnje, katere stojé na čelu tabele v naznanilnici I. b, ter na konci imenovane naznanilnice pridejani potrdilni završek, in pa s tém, da naj se na zapisnici izpustita oznamenili „Ulica ali trg“ in „Štev. stanovišča“, kateri se nahajata v nadpisu naznanilnice I. b, in da naj se tamkaj se nahajajočemu oznamenilu „Krajna občina“ pristavi beseda „(grasčina)“.]

VI.

Navodílo,

kako napolnjevati zapisnico.

Odstavek 1.

Določilo, katere stanujoče stranke je vzprejeti v zapisnico in po katerem redu.

V zapisnico je zapisati vse osebe, katere stanujejo v hiši, po vrsti stanujočih strank in v zmislu določil odstavka 12. v tem navodílu. Stanujoče stranke se pišejo po vrsti stanoviških števil. Ako stanovišča še niso ošteviljena, naj se za popisovanje ljudstva oštevilijo od stanovišč pri tleh, ali kjer so stanovišča v kléti, od kletí do najvišega nastropja.

Posamič živeče osebe, katere imajo svoja lastna stanovišča, zapisujejo se kakor posebne stanujoče stranke. Stranke rajemnice, katere imajo samo opravilnico ali obrtišče v hiši a ne stanujejo v nji, naj se ravno zavoljo tega ne zmatrajo za stanujoče stranke.

Odstavek 2.

Uporaba več zapisnic kakor samó ene.

Ako obsega katera hiša toliko oseb, katere je šteti, da v zapisnici tiskane vrste ne zadostujejo, uporabljati je po potrebi dvé ali še več zapisnic.

Odstavek 3.

Stanovišča brez stanovalcev.

Ako bi v katerem stanovišči 31. dné decembra 1890. 1. ne stanoval nihče, vpisati je vendar treba to stanovišče s svojo številko v zapisnico in to okolnost posebe postaviti na videž s tém, da se v razpredelu 2. prične opomnja „brez stanovalcev“.

Odstavek 4.

Določilo za slučaj, ko bi kaka hiša ne imela številke.

Ako bi, proti nadi, kaka hiša ne imela številke, naj se popisni komisar nemudoma obrne do občinskega načelnika, kateri naj hišo takoj dá oštevilčiti in to popisnemu komisarju naznaniti.

Ker se po predpisu o popisovanji ljudstva dejalno vojaštvo popisuje po vojaških oblastvih, zato zapisnica ni namenjena za popis dejalnega (aktivnega) vojaštva.

Tiste osebe, katere je prištevati dejalnemu vojaštvu, ali katere je vendar kot imetelje stanovišča, družinske ude ali deležnike stanovišča vzprejemati v zapisnico, naj se vpisujejo z imenom in značajem samo v razpredelu 2., v nadaljnjih razpredelih 3. — 28. pa naj se ne popisujejo.

Dejalnemu vojaštvu se prištevajo vse v vojaški službi bivajoče ali časno dopuščene, ali k staležu vojaških oblastev in zavodov spadajoče osebe iz vojstva, vojnega pomorstva in deželne brambe (vštevši vojaške duhovnike, avditorje, vojaške zdravnike, krdelne računarje, vojaške uradnike in vojaške živinske zdravnike ter v noben činovni razred uvrščene, gažo prejemajoče osebe) in pa vse take osebe iz nadomestne reserve. Prav takó je postopati s častniki, vojaškimi zdravniki, vojaškimi živinskimi zdravniki in vojaki, kateri se uporabljajo pri konjarskih zavodih, nadalje s častniki in vojaki vojaškega stražnega oddelka za c. k. civilna sodišča na Dunaji ter vojaškega policijsko-stražnega oddelka v Levóvu in Krakovu, in pa s tistimi častniki in vojaki kraljevo-ogerske deželne brambe, kateri so v službi v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru.

Nasproti pa se ne prištevajo dejalnemu vojaštvu vse druge v vojstvo, v vojno pomorstvo (vštevši pomorsko brambo) in v deželno brambo spadajoče osebe, med temi osebe na trajnem dopustu (vštevši častnike, ki so na dopustu s čakarino ali brez pristojbine), vsi častniki, ki ne služijo prezentno, in moštvo reserve, nedejalne deželne brambe in nadomestne reserve, vojaški pokojniki (penzionisti) in vojaški invalidi, kateri živé zunaj invalidnic, in naposled častniki in moštvo žandaremstva. Sè vsemi temi osebami je gledé na polnfitve zapisnice ravnati prav takó kakor s civilnimi osebami.

Kar se tiče nepričujočih stanujočih stranek, naj se od hišnega posestnika ali njegovega namestnika pozahtevajo potrebna pojasnila. Ako gledé takih stranek ni moči razen njih imen dobiti nadaljnjih pojasnil, naj se to omeni v zapisnici.

Tiste stanujoče stranke, katere imajo stanovišča na različnih krajih in prebivajo na pr. po leti na kmetih, po zimi pa v mestu, naj se popisujejo samo v tistem stanovišči, v katerem so bivale 31. dné decembra 1890. l.

Popisni komisar je upravičen, da sme pogledati v listine (rojstvene in poročne liste, domovinske liste, poselske bukvice, popotne prehodnice [popotni listi] itd.), ki so potrebne za napolnitev zapisnice, in taiste se morajo pokazati popisnemu komisarju, ako bi to zahteval.

Za moške domačince, rojene v letih od 1871. do 1881., prišiti je vsaki zapisnici, v kateri se tak domačinec prvič nahaja pri popisovanji ljudstva dotičnega kraja, posnetek iz rojstvenih bukev (matice, matrike) ali pa poverjen prepis rojstvenega lista o tém domačinci.

Za domačince je zmatrati tiste osebe, ki imajo domovinsko pravico v ozemlju, zastopanem v državnem zboru. *)

*) **Opomnja.** To je: na Češkem, v Galiciji in Vladimériji s Krakovom, v Dalmaciji, v Avstriji pod Anizo, v Avstriji nad Anizo, na Salcburškem, Moravskem, Šleškem, v Bukovini, na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Tirolskem, Predarelskem, v Trstu in okoliši, na Goriškem in Gradiščanskem, v Istri.

Odstavek 5.

Popisovanje dejalnega vojaštva po vojaških oblastvih in predpis za slučaj, ako je dejalne vojaške osebe imenovati v zapisnici.

Odstavek 6.

Nepričujoče stanujoče stranke.

Odstavek 7.

Popisovanje oseb, katere imajo stanovišča v različnih krajih.

Odstavek 8.

Vpogled v potrebne listine; zapisnicam je prišiti rojstvene liste moških domačincev, rojenih v letih od 1871. do 1881.

Odstavek 9.

Napolnjevale zapisnico, držati se je natančno staleža dné 31. decembra 1890. l.

Ker morajo, da ne bode dvakratnega popisa ali drugih napačnosti, podatki, katere je vzprejemati v zapisnico, ustrezati natanko določenemu času, in se je torej ljudstveni popis zaukazal po staleži dné 31. decembra 1890. l., ozirati se je, napolnjevale razpredél zapisnice, vedno na ta dan; otroka na pr., kateri se je rodil po tem dné in pred napolnitvo zapisnice, ni vzprejeti v zapisnico; človeka, kateri je umrl po 31. dné decembra 1890. l. in pred napolnitvo zapisnice, vpisati je v zapisnico in ga po vseh razpredéljih popisati; človek, ki se je udeleževal stanovišča 31. dné decembra 1890. l. a tisti dan, ko se je napolnjevala zapisnica, ni bil pričujoč, naj se ne oznameni za nepričujočega, ampak za pričujočega.

Odstavek 10.

Ovédba in póved skupne vsote pričujočega prebivalstva.

Ko so se vse osebe, katere je šteti, vpisale v zapisnico ter po vseh razpredéljih popisale, naj popisni komisar vpise v razpredelu 24. in 25. zapisnice sešteje, in spodaj postavi skupno vsoto, katera se pokaže iz obeh téh vsot, (skupno vsoto pričujočih). Ako je bilo treba uporabiti za katero hišo več zapisnic (odstavek 2.), naj se vsota podá na poslednji zapisnici.

Napolnjevale posamezne razpredéle zapisnice, držati se je natančno naslednjih določil:

Odstavek 11.

Številka stanovišča in zaporedoma tekoče število oseb, ki spadajo k vsaki stanujoči stranki.

K razpredélu 1. (podrazdeljenemu v 1a in 1b). V razpredél 1a je vpisati stanovišča, ki se nahajajo v hiši, ž njih števkami po aritmetičnem redu; v razpredél 1b pa je oznameniti osebe, ki spadajo k posameznim stanujočim strankam, sè števkami po vrsti takó, da se pri vsaki posamezni stanujoči stranki začne znova sè številko 1. V zapis vsake posamezne osebe je določena vrsta, ki spada k dotični številki.

Odstavek 12.

Ime in red vpisavanja.

K razpredélu 2. V ta razpredél naj se vpišejo po naslednjem redu:

1. Imételj stanovišča;
2. žena njegova;
3. vsi sinovi in vse hčere, ki se udeležujejo stanovišča;
4. tisti sinovi in tiste v samskem stanu bivajoče hčere, ki se ne udeležujejo stanovišča in kar jih še ni samopravnih (doletnih ali za doletne spoznanih), tudi če so z doma za delj časa (trajno), na. pr. v študijah, za posle, na potovanji, v dejalni vojaški službi itd.;
5. drugačni stanovišča se udeležujoči sorodniki, posvačenci ali drugi družinski udje;
6. časno pričujoči gostje, in to družinski udje in pa druge osebe;
7. osebe, ki so z imeteljem stanovišča v honorarnem ali plačilnem razmerji in se udeležujejo stanovišča, kakor na pr. odgojitelji, odgojiteljice, hišni oficirji, posli in pomočni delavci (rokodelski pomočniki, komiji, učenci, itd.);
8. stranke podnajemnice, posteljaši (prenočevalci) i. e. sè svojimi ljudmi in kakimi posli, v istem redu in držeč se istih določil, kakor pri glavni stranki. Za podnajemnike je pri tem zmatrati tiste osebe, ki so od imetelja stanovišča prevzele v podnajem določen, prostorno omejen dél stanovišča (sobo, kabinet itd.), za posteljaše (prenočevalce) pa je zmatrati take osebe, katerim je za odplačilo odkazana samó postelja.

V kolikor je v razpredél 2. vzprejeti osebe, katere spadajo k dejalnemu vojaštvu, držati se je tega, kar je rečeno v odstavku 5. (alineja 2.) tega navodila.

Pri sodno ločenih zakoncih (zakonskih) naj se zakonska polovica, ki se ne udeležuje stanovišča, z otroci vred, kateri so ji sodno priznani, ne vzprejema v zapisnico.

Osebe, ki se navadno udeležujejo stanovišča glavne stranke ali podstranke, naj se v zapisnico vzprejemajo tudi tedaj, ko so časno nepričujoče, na pr. na potovanji, v bolnici, i. e.

K razpredélu 3. Tukaj je natančno povedati sorodstvo ali drugačno razmerje med posameznimi osebami, navedenimi v razpredélu 2., in pa med imételjem stanovišča. Poslednjega je oznameniti z „imételjem stanovišča“. Pri vsaki drugi osebi je povedati, ali mu je žena, sin, hči, oče, mati, brat, sestra itd.; ali je ta oseba njegov gost, ali pa pri njem v prehrani ali košti, ali v mezdnem ali služabnem razmerji, n. pr. za odgojitelja, pomočnika, posla itd.; ali je ta oseba podnajemnik, posteljáš itd. pri imételji stanovišča, ali spada li k stranki podnajemnici. V poslednjem slučaju je povedati razmerje njeno k podnajemniku prav takó, kakor je to zaukazano za glavno stranko.

Stanovnike kakega zavoda za skupno bivanje je po značaji tega zavoda oznameniti za gojence, samostanščake, bolnike, jetnike, goste itd.

K razpredélu 4. in 5. Za vsako v razpredélu 2. zapisano moško osebo je v razpredélu 4., za vsako žensko osebo pa v razpredélu 5. postaviti številko (cifro) 1.

K razpredélu 6. Ako bi ne bilo mogoče rojstvenega dné in leta natančno povedati, podati je kar se dá približno dan, oziroma leto rojstva.

K razpredélu 7. Pri osebah, ki so rojene v ozemlji, zastopanem v državnem zboru, povedati je poleg rojstvenega kraja tudi politični okraj in deželo. Ako je rojena dotična oseba v deželah ogerske krone, navesti je županijo (komitat) ter povedati, ali je rojena na Ogorskem, na Hrvaško-Slavonskem, ali na Reki in v njenem okoliši. Pri osebah, rojenih v Bosni ali Hercegovini, povedati je ti deželi in ob enem dotično okrožje. Pri osebah, rojenih v inozemstvu, povedati je dotično državo, n. p. Bavarsko, Francosko itd. in poleg tega še dotični upravni okraj (vladni okraj, département itd.).

K razpredélu 8. Na podstavi §. 14. v predpisu o popisovanji ljudstva naj se za domače v krajni občini, kateri pripada kraj, vpišejo ne samó tisti, ki imajo tam svoje domovinstvo (domovinsko pravico), ampak tudi oni tam pričujoči avstrijski državljani, o katerih ni znano, v kateri občini imajo po domovinskem zakonu domovinsko pravico. Pri osebah z neznano domovinsko pravico, pri katerih je, kakor gori rečeno, v razpredel 8. vpisati občino njih bivališča, naj se za imenom té krajne občine pristavijo besede „po §. 14. predpisa o popisovanji ljudstva“. Ako ima oseba, katera se popisuje, domovinstvo v kaki drugi občini ozemlja, zastopanega v državnem zboru, povedati je poleg domovinske občine tudi politični okraj in deželo.

Odstavek 13.

Razmerje k imételju stanovišča.

Odstavek 14.

Spol.

Odstavek 15.

Datum rojstva.

Odstavek 16.

Kraj rojstva.

Odstavek 17.

Domovinstvo in državljanstvo.

Ako dotična oseba pripada deželam ogerske krone, naj se navede županija (komitat) ter pové, ali ima ta oseba svoje domovinstvo na Ogerskem, na Hrvaško-Slavonskem, ali na Reki in v njenem okoliši. Ako dotična oseba spada v Bosno ali Hercegovino, povedati je ti deželi in ob enem dotično okrožje. Pri inozemcih je navesti inozemsko državo, n. p. Bavarsko, Francosko itd. in poleg tega še dotični upravni okraj (vladni okraj, département itd.).

Odstavek 18.

Véra.

K razpredélu 9. Tukaj je povedati, ali je oseba rimsko-katoliška, grško-združena, armensko-združena, staro-katoliška, grško-vzhodna, armensko-vzhodna, evangeljska avgsburškega veroizpovedanja (luteranska), evangeljska helveškega veroizpovedanja (reformirana), ohranovska (herrnhutska), angličanska, menonitska, unitarska, lipovanska, izraelska, mohamedanska itd., ali pa brez veroizpovedanja.

Odstavek 19.

Občevalni jezik.

K razpredélu 11. Ta razpredel je napolniti samo za take, ki spadajo v ozemlje, zastopano v državnem zboru. Za vsako osebo naj se pové jezik, katerega rabi v navadnem občevanju, vsekakor pa samó eden izmed tu imenovanih jezikov, in to: nemški, češki-moravski-slovaški, poljski, maloruski, slovenski, srbski-hrvaški, italijanski-ladinski, rumunski, madjarski (tá samo v Bukovini). Da najde, kateri izmed teh jezikov je občevalni jezik kake osebe, katero je vpisati, naj popraša popisni komisar o tem družinskega glavarja ter naj se zdrži vsake zvjave (zapeljave) po načinu, kakó vprašanja stavi, ali s tém, da bi na odgovor hotel vplivati.

Za osebe, katere zavoljo svoje mladosti, zavoljo telesne napake ali zavoljo popolnega nedostatka duševnega razvoja prav za prav ne rabijo nobenega jezika, naj se izmed gori imenovanih občevalnih jezikov zapiše tisti, katerega je z ozirom na razmere šteti za občevalni jezik takih oseb in kakor ga povedó njih roditelji ali njihovi namestniki.

Odstavek 20.

Vrsta glavnega poklica.

K razpredélu 12. Tukaj je za vse osebe, katere so dopolnile 14. leto svojega življenja, in pa za tiste osebe pod 14. letom, katere so v službi ali imajo opraviti v kakem določenem poklici ali delu, povedati vrsto glavnega poklica tako natančno, kakor le mogoče.

Povedati je tedaj **na primér:**

pri osebah, katere kot lastniki, uradniki, zakupniki, posli, dnínarji ali kot kar si bodi delujejo sosebo v poljedelstvu: poljedelstvo;

pri obrtnikih, tvorničarjih, rokodelcih, kupčevalcih in pri njih osebji, pomočnikih, delavcih, učencih in dnínarjih posebno vrsto rokodelstva, tvorničarstva (fabrikacije), trgovine ali drugačnega obrta;

pri javnih uradnikih in drugih javnih nastavljenjih posebno služabno vrsto njih uporabe;

pri tistih, ki imajo tako zvane proste poklice, n. pr. pri zdravnikih, odvetnikih, slikarjih, kiparjih, pisateljih posebno vrsto poklica, pri čemer naj se umetniki, ki so slikarji ali kiparji, oznamenijo poleg tega še za umetnike;

pri poslih, ki se uporabljajo samó v gospodinjstvu ali za osebne službe, vrsto njih uporabe;

itd.

Dnínarji, katerih opravilo se menjava, naj povedó samo tisto vrsto poklica, v katerem so večinoma imeli opraviti.

Za delujoče v poklici je zmatrati tudi žene, otroke in druge stanoviše se udeležujoče osebe, ki vrše kako določeno lastno delo ali redoma pomagajo družinskemu glavarju v njegovem poslu.

Pri osebah brez določenega poklica je povedati ali način, po katerem dobivajo svoj živež n. pr. kot rentniki, hišni posestniki, pokojninci, užítkarji, ubožninci (podéjenci z ubožnino) itd., ali pa gospodinjstvo, pomaganje pri njem, obiskovanje šolskih in obrazovalnih zavodov in e. r.

Samó pri osebah, pri katerih se ni mogla podati póved tudi v zmislu spredaj stoječega pododstavka, sme se razpredél 12. izpolniti s črto po črez.

Osebe, katere bivajo v bólnicah, porodílnicah in najdenšnicah, v blaznicah, in pa v kaznilnicah in jetnišnicah ter drugih zapornicah, naj se v razpredél 12. ali po okolnosti tudi v 13. zapišejo po kategoriji svoje samo časno ustavljene zaslúžnosti, kakor je katera zabeležena v zapisih dotičnih zavodov za stan ali posel.

K razpredélu 13. Tukaj je za vsako osebo, ki je v razpredélu 12. zapisana sè svojim glavnim poklicom, povedati stan v glavnem poklici, namreč razmerje v posesti, službi in delu takó, da se iz tega najprej razvídi, ali se poklic vrši samostojno ali ne.

Povedati je torej **na primer:**

ali je oseba, katero je šteti, zemljiški posestnik, zakupnik, gospodarski uradnik, kolon, ali posluje pri poljedelstvu za letno, mesečno ali dnevno plačo;

ali je posestnik, samostojen voditelj, opravílnik ali déla voditelj, delavec ali dninar itd. kake tvornice;

ali je ta oseba mojster, pomočnik, delavec, učenec, dninar itd. kakega obrta;

ali je posestnik, knjigovoj, komí, učenec ali drugačen služnik kake trgovine;

ali se v službi uporablja pri gospodinjstvu ali za osebno službovanje;

itd.

Ako poleg spredaj povedanih in enakih slučajev svojci, posli, ali druge stanovišča se udeležujejo osebe redoma pomagajo družinskemu glavarju v njegovem poklici in so se zató tudi z vpisom v razpredél 12. računile k vrsti njegovega glavnega poklica, oznameniti je stan njih poklica v razpredélu 13. s pristavkom kakor: „pomaga v opraviu“, „pomaga pri poljedelstvu“ in enako.

K razpredélu 14. in 15. Ta dva razpredéla je napolniti samó za tiste osebe, katere poleg svojega glavnega poklica, ali sploh ne vršeč ga, imajo kako zaslužnost samó postrani, toda rédoma. Pri osebah, katere brez osebnega déla prejemajo kak dohod iz svoje posesti, ne vpisuje se na tem mestu ničesar, ampak morebitno hišno ali zemljiško posest je postaviti na videž v razpredélu 16. in 17. Gledé natančnega oznamenila postranskega zaslúžka (prislúžka) v razpredélu 14. in pa stanú, to je posestnega služabnega ali délovnega razmérja pri njem, v razpredélu 15. veljajo taista določila, kakor za dotične vpise pri glavnem poklici (odstavek 20. in 21.).

K razpredélu 16. in 17. Ako je oseba, katero je šteti, lastnik kake kjer si že bodi stoječe hiše, postaviti je v razpredél 16., ako pa je lastnik kake kjer si že bodi ležeče, zemljárni zavezane nepremičnosti, postaviti je v razpredél 17. številko 1. Ako je ta oseba posestnik hišni in pa zemljiški, po-

(Slovenisch.

Odstavek 21.

Stan v glavnem poklici.

Odstavek 22.

Postranski zaslužek.

Odstavek 23.

Hišna in zemljiška posest.

staviti je številko 1 v razpredél 16. in 17. Ako je dotična oseba samo solastnik, napravi se vpis prav takó; vendar je omenjeno razmerje postaviti na videž s tém, da se v takem slučaju pod vpisano številko 1 postavi še znamenje X.

Odstavek 24.

Zna brati in pisati.

K razpredélu 18. in 19. Da zná kedo brati in pisati, to naj se postavi na videž takó, da se v razpredélu 18. zapiše številka 1 za osebe, ki znajo brati in pa pisati, v razpredélu 19. pa za osebe, ki sicer ne znajo pisati, pač pa brati. Ako oseba, katero je šteti, ne zná ni brati ni pisati, postaviti je v oba razpredéla črto po črez.

Odstavek 25.

Kake telesne ali dušne napake (hibe).

K razpredélu 20. do 23. Z vpisom številke 1 v dotični razpredél naj se pové, ali je oseba, katero je šteti, na obéh očéh slépa, gluhonema, ali je blazna ali slaboumna, ali pa bebasta (kretín). Drugih, tukaj neomenjenih hib ni treba navajati.

Odstavek 26.

Pričujoč.
Nepričujoč.

K razpredélu 24. do 27. Z vpisom številke 1 v razpredél 24. je za časno pričujoče oznameniti tiste osebe, katere so 31. dné decembra 1890 l. samó vsled začasnega povoda pričujoče na kratek čas v stanovišči, v katerem se štejejo;

za trajno pričujoče v razpredélu 25. pa tiste, ki so pri popisovanji ljudstva v svojem rednem stanovišči.

Za časno nepričujoče je oznameniti v razpredélu 26. tiste osebe, katere so 31. dné decembra 1890. l. samó vsled začasnega povoda na kratek čas nepričujoče v svojem rednem stanovišči;

za trajno nepričujoče v razpredélu 27. pa tiste, katere so 31. dné decembra 1890. l. v svojem rednem stanovišči nepričujoče na daljši čas, ako n. pr. študirajo, mikajo se za svoj poklic, ako so kje za posle, v uku itd.

Potemtakem je za vsako osebo, katero je šteti, v eden izmed štirih razpredelov 24.—27. zapisati številko 1.

Odstavek 27.

Bivališče nepričujoče osebe.

K razpredélu 28. Ako je dotična oseba z doma v kakem drugem, a k občini popisnega kraja spadajočem kraju, zapiše naj se samó ime tega kraja; ako pa nepričujoča oseba biva v kaki drugi občini ozemlja, zastopnega v državnem zboru, povedati je deželo, politični okraj in krajno občino. Biva li nepričujoča oseba v deželah ogerske krone, povedati je, ali biva na Ogerskem, Hrvaško-Slavonskem ali na Reki in v njenem okoliši. Ako je dotična oseba z doma v Bosni ali Hercegovini, povedati je ti deželi. Ako je kedó z doma v inozemstvu, navesti je samo inozemsko državo, n. pr. Bavarsko, Francosko itd.

Odstavek 28.

Podučilo o povedih gledé domačih koristnih živali in njih posestnikov.

Glede póvedi o domačih koristnih živalih se je držati strogo tega, da se té povedi tičejo samo tistih živali, ki stojé v hiši in pa v poslopih in hlevih, k nji spadajočih. Če so torej živali spravljene v hiši (oziroma v poslopih in hlevih, k nji spadajočih), kjer stanuje njih posestnik, mora ta podati potrebno pojasnila. Ako pa ní takó, mora to storiti tisti, kateremu so izročene te koristne živali. Vpisavši podatke o stanji živine, povedati je pod B, koliko glav vsake vrste živine ima v hiši vsak živinski posestnik, katerega je treba z iménom navesti.

Dežela:

Krajna občina (graščina):

Politični okraj:

Kraj:

VII.

Zbiralnica

zapisov, napravljenih za vsak kraj pri popisovanji ljudstva 31. dne
decembra 1890. 1.

(Spisuje jo po krajih občinski načelnik.)

V to zbiralnico naj se po vrsti, kakor so hišne številke, vložé:

Za kraje, kjer se popisuje z naznanílnicami:

1. Naznanilnice I. *a* ali I. *b* s posnetki iz matrik III., ki so jim prišiti.
2. Ovojne pole IV. *a* ali IV. *b*.

Za kraje, kjer se popisuje sè zapisnicami:

Zapisnice V. s posnetki iz matric III., ki so jim prišiti.

[illegible]

Dežela:
 Politični okraj:

Krajna občina (graščina):
 Kraj:

VIII.

Krajni pregled.

Prebivalstvo po spolu, bivališči, starosti, veri, družinskem stanu, občevalnem jeziku, domovinski pravici in državljanstvu,

in pa

pregled domačih koristnih živali.

Opomba. Obrazec VIII. obsega 5 strani, in to: Stran I. ustreza strani 381. Drž. zak.; strani II. in III. ustrezata stranema 382. in 383. Drž. zak.; stran IV. ustreza strani 384. Drž. zak.; stran V. pa stranema 385. in 386. Drž. zak.

[illegible]

Priljujoče (domače in tuje) prebivalstvo po starosti.

Moški spol						Ženski spol					
Roj- stva	Sta- rosti	Število	Roj- stva	Sta- rosti	Število	Roj- stva	Sta- rosti	Število	Roj- stva	Sta- rosti	Število
leto			leto			leto			leto		
1890	1		Prenos:			1890	1		Prenos:		
1889	2		1888	53		1889	2		1888	53	
1888	3		1887	54		1888	3		1887	54	
1887	4		1886	55		1887	4		1886	55	
1886	5		1885	56		1886	5		1885	56	
1885	6		1884	57		1885	6		1884	57	
1884	7		1883	58		1884	7		1883	58	
1883	8		1882	59		1883	8		1882	59	
1882	9		1881	60		1882	9		1881	60	
1881	10		1880	61		1881	10		1880	61	
1880	11		1879	62		1880	11		1879	62	
1879	12		1878	63		1879	12		1878	63	
1878	13		1877	64		1878	13		1877	64	
1877	14		1876	65		1877	14		1876	65	
1876	15		1875	66		1876	15		1875	66	
1875	16		1874	67		1875	16		1874	67	
1874	17		1873	68		1874	17		1873	68	
1873	18		1872	69		1873	18		1872	69	
1872	19		1871	70		1872	19		1871	70	
1871	20		1870	71		1871	20		1870	71	
1870	21		1869	72		1870	21		1869	72	
1869	22		1868	73		1869	22		1868	73	
1868	23		1867	74		1868	23		1867	74	
1867	24		1866	75		1867	24		1866	75	
1866	25		1865	76		1866	25		1865	76	
1865	26		1864	77		1865	26		1864	77	
1864	27		1863	78		1864	27		1863	78	
1863	28		1862	79		1863	28		1862	79	
1862	29		1861	80		1862	29		1861	80	
1861	30		1860	81		1861	30		1860	81	
1860	31		1859	82		1860	31		1859	82	
1859	32		1858	83		1859	32		1858	83	
1858	33		1857	84		1858	33		1857	84	
1857	34		1856	85		1857	34		1856	85	
1856	35		1855	86		1856	35		1855	86	
1855	36		1854	87		1855	36		1854	87	
1854	37		1853	88		1854	37		1853	88	
1853	38		1852	89		1853	38		1852	89	
1852	39		1851	90		1852	39		1851	90	
1851	40		1850	91		1851	40		1850	91	
1850	41		1799	92		1850	41		1799	92	
1849	42		1798	93		1849	42		1798	93	
1848	43		1797	94		1848	43		1797	94	
1847	44		1796	95		1847	44		1796	95	
1846	45		1795	96		1846	45		1795	96	
1845	46		1794	97		1845	46		1794	97	
1844	47		1793	98		1844	47		1793	98	
1843	48		1792	99		1843	48		1792	99	
1842	49		1791	100		1842	49		1791	100	
1841	50		1790	101		1841	50		1790	101	
1840	51		Črez to:			1840	51		Črez to:		
1839	52		Vseh vkupe:			1839	52		Vseh vkupe:		
Odnos:						Odnos:					

[illegible]

Príručje prebivalstvo po družinskem stanu.

[illegible]

Укупно:

Pričujoče prebivalstvo po izobraženosti.

[illegible]

Укупе:

Osebe z napakami (hibami).

Osebe z napakami (hibami).							
Na obeh očéh slepe		Gluhoneme		Blazne ali slaboumne		Bébeci (kretini)	
moške	ženske	moške	ženske	moške	ženske	moški	ženski

Nemški	Češki- Moravski- Slovaški	Pojiski	Mađarski (rusinski)	Slovenski	Srbski- Hrvatski	Italijanski- Ladinski	Rumunski	Mađarski	V klope

Domače koristne živali.

I. Konji, in to: 1. Žrebeta: <i>a)</i> pod 1 letom <i>b)</i> nad 1 leto do časa, ko so za delo 2. Kobile: <i>a)</i> zaskočene ali se žrebeti pri sesci . <i>b)</i> drugi kobile 3. Žrebei 4. Skopljenci brez razlike starosti . . Vsota:	II. Govedo: 1. Teleta pod 1 letom 2. Biki nad 1 leto 3. Junice (telice) nad 1 leto: <i>a)</i> ne še breje <i>b)</i> breje 4. Krave 5. V oli nad 1 leto: <i>a)</i> še ne uporabljeni za vožnjo ali za pitanje <i>b)</i> že uporabljeni za vožnjo ali za pitanje Vsota:	III. Mule, mezi in osli: 1. Mule 2. Mezi 3. Osli IV. Koze brez razločka starosti in spola . . V. Ovece, in to: 1. Ovece bice 2. Mlada drobnica (jareta), jagnjeta in skopci (koštruni) pod 2 letoma 3. Ovni in skopci nad 2 leti Vsota:	VI. Prašiči, in to: 1. Pujski 2. Godaki ali mladitci do 1 leta . . 3. Drugi prašiči Vsota:	VII. Števillo ulov (bučelnih panjev) . . .
---	--	---	---	---

IX.

Navodílo,

kakó sestavljati krajni pregled.

Sestava krajnega pregleda je izmed najimenitnejših délov v popisovanji ljudstva, ker se v njem od ovedbe, tu in tam z besedo opravljene, prestopi popolnoma k razložbi z golimi števili. Komur je torej ta sestava izročena, tega naloga je, da vse póvedi v naznanilnicah ali zapisnicah, kolikor jih je razkazovati v krajnem pregledu, z največo natančnostjo prenese v krajni pregled in iz njih posname vsote za kraj. To delo naj se tem vestneje opravlja, ker bi se drugače s poznejšimi popravki in dostavki občinam, katere so dolžne napravljati krajne preglede, nabrali viši stroški in bi ne bilo moči držati se rokú, kateri je postavljen za predložbo posameznih pregledov.

Dasi je po §. 21. predpisa k zakonu o popisu ljudstva z dné 29. marca 1869. l. (Drž. zak. št. 67.) natanko preskusiti naznanilnice ali zapisnice, predno se začne sestavljati krajni pregled, naj si vendar sestavljaalec poslednjega v vseh slučajih, ko mu prihajajo kaki pomisleki o posameznih povedih, preskrbi potrebno pojasnilo z ovedbami, in ako treba s povpraševanjem ter poznejšim preiskavanjem. Napravljaje krajni pregled, pa je nadalje paziti tudi na to, da se vsi podatki v naznanilnicah ali zapisnicah vzprejmó v prave razpredede krajnega pregleda.

Predno se začne napravljati krajni pregled, naj se, kakor se koristno kaže po izkušnjah pri prejšnjih popisih, izvrše na naznanilnicah in zapisnicah samih ona pripravljalna dela, katera zlajšujejo prenašanje v krajni pregled. Pripravljalna dela so:

1. Nepričujoče osebe v naznanilnicah in zapisnicah se oznamenijo s posebno barvo (z rudečim ali modrim svinčnikom), ker je treba té osebe vpisavati v krajni pregled ločene od pričujočih.

2. Osebe, pripadajoče dejalnemu vojaštvu, ki se nahajajo v razpredélu 2. naznanilnic in zapisnic, oznamenjajo se enako, ker se té osebe nikakor ne prenašajo v krajni pregled. (Prim. poslednji odstavek tega navodila).

3. Številke 1 v naslednjih razpredélh naznanilnic ali zapisnic, in to: v razpredélu 4., 5., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 26. in 27. se seštejejo. Gledé razpredela 24. in 25. v naznanilnicah ali zapisnicah, katerih vpise so sešteli že imetelji stanovišča, oziroma popisni komisarji, preskusiti je, ali se je prav seštevalo, in eventualno je treba napako popraviti.

Krajni pregled razpada v dva oddelka: 1. v tistega, pri katerem naj se izkazi vrše po vrsti hišnih števílek (stran II. in III. in ako treba vložne pole); in 2. v onega, pri katerem so izkazi samó sumarno za ves kraj predpisani (stran IV., in V.)

Za oba slučaja je koristno, rabiti en izvod obrazca, predpisanega za krajni pregled, kot ročni izvod ter oznameniti podatke za vsako posamezno osebo (ali po hišah ali pa za kraj skupno) z navpično črtico v dotičnem razpredélu; po tem se te črtice pri II. in III. strani za vsako hišo, pri nadaljnjih stranéh pa za ves kraj preštejejo in vsote prenesó s črnilom v drug izvod krajnega pregleda. Toda na prosto voljo je dano, v takih slučajih si napraviti posebna pomočna izkazila, katera je narediti kolikor mogoče priprosto in tako, da jih je moči rabiti pri gledoma, ali je vse prav vpisano.

Da se števila prav vpisujejo v dotične razpredéle, ustanavljajo se za vodilo naslednje točke:

V razpredel 1. naj se vpisujejo hiše po aritmetični vrsti hišnih številke.

Če je o kateri hiši naznanjeno, da nima stanovalca, mora se vendar vpisati sè svojo številko; drugi razpredeli pa naj se prečrtajo v tem slučaju s poprek potegnjeno črto.

Kadar bi se zgodilo, kar je komaj misliti, če se natanko ravna po zakonitih predpisih, da vsled nepremožne zapreke ni bilo moči ovédeti številke hiše, v kateri se stanuje, tedaj naj se tako poslopje uvrsti za poslednjo hišno številko; tu se pa samo umé, da je treba tudi v tem slučaju vse rubrike krajnega pregleda napolniti s primérnimi številkami.

To, ali se v kaki hiši stanuje ali ne, postavi naj se na videž v razpredélu 2., oziroma 3. sè številko 1.

Število stanujočih strank k razpredélu 4. v krajnem pregledu se posname iz tretjega razpredéla v zbiralnici VII. Za vse ostale razpredéle krajnega pregleda posnamejo se povedi iz naznanilnic, oziroma iz zapisnic.

Razpredéli 4. do 27. na strani II. so namenjeni za izkaz pričujočega (domačega in tujega) prebivalstva po posameznih hišah.

Nepričujoči domačinci se posnamejo iz razpredéla 26., 27. in 28. naznanilnic, oziroma zapisnic, in številkom postavijo v razpredéle od 29. do 50. krajnega pregleda (stran III.); na to se v razpredélu 28. potegne vsota pričujočih obojega spola za vsako hišo.

Toda v razpredélah prejšnje strani II. se ne sme nanje nikakor jemati ozir, ker se v teh razpredélah uvrščuje samo zares pričujoče prebivalstvo. Ako katera za nepričujočo zapisana oseba biva v drugi hiši istega kraja, naj se, da ne bode dvakrat šteta, pri sestavljanju krajnega pregleda nikakor ne vpisuje v hiši, od katere je z doma, ker je misliti, da se je v hiši, kjer v resnici biva, že štela za pričujočo.

Ker je po §. 14. predpisa o ljudstvenem popisovanju izmed nepričujočega prebivalstva popisovati samo domačince, to je tiste, ki imajo domovinsko pravico v ozemlju, zastopanem v državnem zboru, ne smejo se v krajni pregled prenašati inozemci (vštevši tiste, ki so iz dežel ogerske krone, potem iz Bosne in Hercegovine), kateri se nahajajo v naznanilnicah ali zapisnicah.

Ko so vse za vsako posamezno hišo ovedene osebe prenesene v krajni pregléd, priporoča se, napraviti pri vsaki hiši računske poskušnje za vsa tista števila, katera se morajo zlagati, ker se tako kake napake v številjenji mnogo lažje najdejo kakor potem, ko se je že završil krajni pregled.

Ko je vse vpisano, seštejejo se številke za kraj. Najprej naj se sešteje razpredel 5. na strani II. in razpredel 28. na strani III., ker dajeta tá dvá prvotna števila, s katerimi se morajo vjemati vsote drugih razpredelov. In sicer se morajo z razpredelom 5. „Glavna vsota pričujočega prebivalstva“ vjemati:

a) Na strani II. krajnega pregleda:

Vsote razpredela 6. + 7. (pričujoče prebivalstvo po spolu);

Vsote razpredela 10. + 13. (pričujoče prebivalstvo po času prebivanja);

Vsote razpredelov od 14. do 27. (pričujoče prebivalstvo po državljanstvu).

b) Na strani V. krajnega pregleda:

Vsota „pričujočega prebivalstva po veri“;

Vsota „pričujočega prebivalstva po družinskem stanu“;

Vsota „pričujočega prebivalstva po izobraženosti“.

Z razpredéloom 6. na strani II. krajnega pregleda (pričujoče moško prebivalstvo) se mora vjemati dotična konečna vsota na strani IV. (pričujoče moško prebivalstvo po starosti), in isto tako z razpredéloom na strani II. krajnega pregleda (pričujoče žensko prebivalstvo) dotična konečna vsota na strani IV. (pričujoče žensko prebivalstvo po starosti).

Z razpredelom „Vkupe“ v tabeli, razkazujoči prebivalstvo po občevalnem jeziku na strani V., mora se jemati vsota razpredelov 14. do 21. na strani II., ker naj se občevalni jezik izkazuje samo za pričujoče domače prebivalstvo.

Kar se tiče „nepričujočega domačega prebivalstva“ (stran III. krajnega pregleda), morajo se z glavno vsoto v razpredelu 28. zopet jemati:

Vsote razpredelov 29. + 30. (nepričujoče domače prebivalstvo po spolu);

Vsote razpredelov 33. + 36. (nepričujoče domače prebivalstvo po trajni dobi nepričujočnosti);

Vsote razpredelov 37. do 50. (nepričujoče domače prebivalstvo po bivališči).

Tabela o „Domačih koristnih živalih“ na strani V. v krajnem pregledu se napravlja iz podatkov na zadnji strani naznanilnic ali zapisnic.

Izkazi o osebah, ki pripadajo dejalnemu (aktivnemu) vojaštvu in katere naj priobči vojaško oblastvo, naj se vpišejo v krajnem pregledu na strani II. in III. na konci v eni vrsti. Nasproti pa naj se po vojaškem oblastvu podani izkazi na stranéh IV. in V. prištejejo dotičnim razpredelom in postavkom nevojaškega prebivalstva.

X.**Občinski pregled.**

[Občinski pregled se vjema z obrazcem VIII. (s krajnim pregledom), izvzemši izpreméne, ki so v naravi stvari same.]

XI.**Okrajni pregled.**

[Okrajni pregled se vjema z obrazcem VIII. (s krajnim pregledom), izvzemši izpreméne, ki so v naravi stvari same.]
